

Sally Noach deed wat gedaan moet worden

AAN de vooravond van Pesach, het joodse paasfeest, is Sally Noach begraven. Vanavond zitten wij weer aan onze familietafels en verhalen eerst van de uittocht uit Egypte en vervolgens dan met onze eigen vertellingen over uittocht en bevrijding in de nacht zonder einde. Wij zullen dan Sally heel erg missen, de begenadigde verteller, die, zoals Meijer Slayser schreef: „Als hij het beslist wil, kan hij een stenen beeld doen glimlachen”.

Wanneer ik in de tijd van één generatie eerst als kind tot aan zijn lange ziekbed naar hem luisterde, dacht ik steeds aan het woord van Elie Wiesel: „God schlep de mens omdat hij van verhalen houdt”. En als je naar hem luisterde, zijn humor, zijn eerlijkheid, was van elk gevoel van beduchtheid voor autoriteit, dan herkende je de man die in '41-'42 in Lyon honderden en honderden het leven redde. Hij wist geld voor levensonderhoud te arrangeren, valse identiteitspapieren te verzekeren, levens uit de dood te rukken.

Zijn credo was eenvoudig en ik citeer uit zijn boek „Het moest gedaan worden. Mijn standpunt was: als de officiële voorschriften niet voorzelen in de buitengewone situaties die door de oorlog waren ontstaan, dan moest er maar gehandeld worden naar be-

SALLY NOACH

vinding en mogelijkheden. Daar aan had ik, voor mij persoonlijk, de slotsom verbonden, dat, wanneer er geen mogelijkheden waren, er maar voor gezorgd moest worden, dat zij er kwamen. Basta!”

Zo kon hij nog op 30 augustus 1942 met gotspe de gevangenis van St. Jean en Lyon binnengaan en 400 mensen, joden en niet-joden, eruit halen. Ten slotte belandde hij in Londen, waar hij met grote belangstelling door koningin Wilhelmina werd aangehoord, maar niet altijd door de Nederlandse autoriteiten werd gewaardeerd. Hij is zijn hele leven eerlijk gebleven en heeft

naar een ander motto geleefd: „Ik interesseerde mij meer voor het redden van mensenslevens dan voor formaliteiten.”

TOT zijn 60ste verjaardag heeft hij moeten wachten op officiële erkenning. Toen werd hem op Soestdijk door koningin Juliana het erekruis in de huisorde van Oranje-Nassau verleend, maar de onofficiële waardering voor de levensmoed heeft hij in zijn familie en zeer grote vriendenkring in ruime mate genoten. Hij was de koopman, groot tapijtenman, raadgever, begiftigd met onuitputtelijke energie, jarenlang een legende in Mokum.

Mijn vader schreef in zijn inleiding in het boek van Sally: „Wie een ziel redt, heeft de hele wereld gered. Wie een ziel tot de ondergang veroordeelt, heeft de wereld veroordeeld,” zeiden de oude leraren. Sally heeft de school niet kunnen afmaken, maar van die oude rabbijnen is hij een hele goede leerling geweest.

De nesjomme (een verbastering van het Hebreeuwse nesjama, dat ziel en levensadem betekent, een woord dat menselijkheid uitdrukt) van Sally zal ons inspireren om te blijven vechten voor bevrijding en om te doen wat nu eenmaal gedaan moet worden.

A. S. SOETENDORP